

A család szerepei

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

11. évfolyam

Programcsomag:

Felkészülés a felnőtt szerepekre

A modul szerzője:

Simon Gabriella

Címlapkép: szkb211_02_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Képek, cikkek, irodalmi idézetek segítségével bemutatni a tanulóknak a család – mint sajátos rendszer, kiscsoport, társadalmi jelenség – főbb szerepeit, az egyén és a társadalom életében betöltött szerepét. Megismertetni a tanulókkal a szűkebb és tágabb család fogalmát, ennek értelmezését. Bemutatni a családot mint támogató rendszert.
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás: önismeret, család, családtörténet, közösség, viselkedés; kapcsolatok: együttműködés, szolidaritás, felelősség, tolerancia, kommunikáció; konfliktus: agresszió, érzelmi bántalmazás; életmód: életérzés, érzelmek; kultúra: generációk. Tartalom: A család fő funkcióinak bemutatása, értelmezése, tudatosítása (kiscsoport, szocializációs tér, érzelmi, támogató és gazdasági funkciók, a családalapítás kérdései: gondozás, nevelés; a család, mint védő, megtartó erő a gyermekkorban és a felnőttkor különböző szakaszaiban). A család és a társadalom kölcsönhatásban él egymással.
Megelőző tapasztalat	A család szerepeit bemutató irodalmi művek, művészeti alkotások
Ajánlott továbbhaladási irány	A saját, önálló család megtervezése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: érzelmeink pontos azonosítása, önállóság, autonómia, identitás Önszabályozás: felelősségvállalás, törődés, tekintet másokra, bizalom Énhatékonyság-érzés: egészséges önbizalom, belső kontroll A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás, reális célkitűzés, kreativitás Társas kompetenciák: együttműködés, konfliktuskezelés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a társadalomban, Magyar irodalom és nyelvtan, Életvitel és gyakorlati ismeretek Tantárgyakhoz: társadalomismeret, művészetek, osztályfőnöki óra, idegen nyelv, etika Modulokhoz: 7., 8., 9., 10. évfolyam családdal, családi élettel kapcsolatos moduljai – Felnőtt szerepek: 7. évfolyam: „Haverod vagy barátod?”, „Jó barátok”; 8. évfolyam: „Generációk párbeszéde”, „Nem vagyok már gyerek!”, „Bővül a család!” 8. évfolyam: „Generációk párbeszéde”, „Nem vagyok már gyerek!”, „Bővül a család!” 9. évfolyam: „Nem az a lényeg, honnan jössz, hanem az, hogy hova tartasz”, „Már megint ő?”, „Mi lenne, ha

	nem itthon élnék?” 10. évfolyam: „Ki nevet a végén?”, „Ott aludhatok?” Toleranciára nevelés: 10. évfolyam: „A te gyereked meg az én gyerekem veri a mi gyerekünket”
Támogatórendszer	Dr. Bagdy Emőke: <i>Családi szocializáció és személyiségzavarok</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest Bruno Bettelheim: <i>Az elég jó szülő</i> . Gondolat. Budapest, 1994 Dr. Buda Béla: <i>Az iskolai nevelés a lélek védelmében</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, 2003 Dr. Buda Béla: <i>A lélek egészsége</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, 2003 Gary Chapman & Ross Campbell: <i>Gyerekekre hangolva</i> . Harmat. Budapest, 2006 Fischer Eszter: <i>Modern mostohák</i> . Saxum, 2005 Erich Fromm: <i>A szeretet művészete</i> . Háttér Kiadó. Budapest, 1993 Gerevich József: <i>Közösségi mentálhigiéne</i> . Animula, 1997 Herczog Mária szerk.: <i>Együtt vagy külön?</i> KJK Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, 2002 Kopp-Skrabski: <i>Magyar lelkiállapot</i> . Végeken Kiadó, 1995 Magyar Rádió online Popper Péter – Ranschburg Jenő – Vekerdy Tamás: <i>Sorsdöntő találkozások: szülők és gyermekek</i> . Saxum, 2005 Vámos Miklós: <i>Cédulák</i> . Új Írás, 1972/9. www.nlcafe.hu 2002-es, illetve 2006-os számai www.wikipedia.org

Módszertani ajánlás

Időfelhasználás: a modult lehetőleg egyvégtében, kisebb szünetekkel valósítsuk meg. Ha nincs rá más mód, a főbb tartalmi egységek határain érdemes több részre tagolni, de a megvalósítás hosszabb szünet nélkül történjék meg.

Tér-terem elrendezése

A terem könnyen átrendezhető legyen a nagycsoportos vagy kiscsoportos munkákhoz. Asztalok a terem sarkaiban álljanak rendelkezésre, a székeket a nagycsoportos megbeszéléseken körben helyezzük el.

Eszközök

Tanulói eszközök; a tanár munkáját segítő eszközök: képek, nyomtatott mellékletek (pl. újságcikkek), írószerek, plakátok készítéséhez alkalmas csomagolópapír, ragasztógyurma, olló, „post it” ragasztós hátú lapok, borítékok

Csoportok

Nagycsoport, alkalmanként, feladatok szerint szerveződő kiscsoportok

A tartalommal összefüggő differenciálási javaslat: nem szükséges differenciálás, csak abban az esetben, ha tudomásunk van róla, hogy a csoportban olyan tanuló is van, aki életeseményeit tekintve nagyobb krízist élt vagy él át.

Az egyes tevékenységek szervezésével kapcsolatos javaslatok

Világos, érthető utasítások szükségesek, a csoportmunkánál, nagycsoportos beszélgetéseknél, értékelésnél vegyük figyelembe a tanulói igényeket is. A modul ajánlatát tekintjük „étlapnak”.

Speciális javaslatok a fejlesztendő kompetenciával kapcsolatban

A foglalkozáson nyílt, elfogadó, bizalom teli légkör szükséges, ahol a tanulók nyíltan, elfogulatlanul fejezhetik ki gondolataikat, véleményüket. Mivel mindenkinek vannak saját tapasztalatai arról, hogy a saját családjuk miképpen tölti be a különböző szerepeket, ügyeljünk arra, hogy ne a saját családi diszfunkciók kerüljenek a beszélgetés fókuszába. A diszfunkciós családi működés bemutatását szolgálja Vámos Miklós *Cédulák* című novellájának feldolgozása, amiből *Csók anyu* címmel filmfeldolgozás is készült. A novella feldolgozásának megkönnyítését szolgálja, hogy a cédulákat megszámoztuk és az aláírásokat színesen kiemeltük.

Az osztály adottságait figyelembe véve döntsünk a feldolgozás módjáról. Csak akkor válasszuk a dramatikus módot, ha a diákoknak van gyakorlatuk a megjelenítésben. A részletek kiválasztásában bízzuk a döntést rájuk, és a bemutatás visszajelzését átvezethetjük az értékeléshez.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Az értékelés empatikus, beszélgető jellegű legyen, ahol maga az értékelés nem tartalmaz ítéletet.

Az értékelési mód és a tartalom összefüggésének megvilágítása: Az értékelés a tartalommal összefüggésben inkább beszélgetés, reflexiók adása legyen. Kérjük a Tanulókat arra, hogy értékelésükben fogalmazzanak a megismert szakkifejezések segítségével is.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – A sarkok fotói – kérdések a feldolgozáshoz

P2 – Sorozatok címei és kérdések a feldolgozáshoz

- P3 – A csoportbontás leírása
- P4 – A plakátok címei
- P5 – A, B, C, D, E, betűkártyák
- P6 – Vámos Miklós: *Cédulák*
- P7 – A novella feldolgozása

Diákmelléletek

- D1 – Érzelmi támogatás, a szeretet szövedéke – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D2 – Gazdasági közösség – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D3 – Gyermek, utódok gondozása – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D4 – Együttélés – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D5 – Nagycsalád – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D6 – Mozaik-család – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D7 – Hagyományos családmodell – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D8 – Egyszülős család – szövegrészek a kiscsoport létszámának megfelelő számban
- D9 – Vámos Miklós: *Cédulák* – minden tanuló kézbe kapja.